

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

№ 40.

У Суботу 2. Октобра

1843.

НАДЕЖДА.

Кадъ надежду нема смртный,
Онда нив веће живъ.
Свакъ надежду има свою,
Макаръ како быо кривъ.

Еданъ пада, другій стон,
И самъ чека горкій часъ;
Ал' се опетъ нечемъ нада:
Надежда му шамъ гласъ.

Са надеждомъ Лазаръ пође
На Косово, водит' бой,
Са надеждомъ онъ быяше
Извадіо и мачъ свой.

Милошъ оде кодъ Мурата
Са надеждомъ, добѣх' пакъ.
Притяжава ту надежду
Ахъ! до горке смрти свак'.

Кодъ Пандоре та намъ оста,
Свой намъ ковчегъ она скри,
Нит' ће кон очаяват',
Докъ му здрава крвца ври.

Л. Ненадовниъ.

КАРАКТЕРИ НАРОДА НѢМАЧКОГА И СЛАВЕНСКОГА.

(Продуженіе.)

Нама е у осталомъ доста то, што смо сазнали, да е овимъ списаниемъ Г. Хефтера, нѣговомъ обѣћаню, да ће строго непристрастанъ быти, истина врло мало обогаћена, и да се увѣримо о томе, како о овакой дубльини душевной и овакой скромности судити тре-

ба, шта ли мы одъ ове безпристрастности и у напредакъ очекивати можемо. Кадъ и неби се она пословица о собственой похвали и на цѣле народе протезала, опетъ е баръ то извѣстно: да е свидѣтельство оно найвећегъ повѣренія достойно и найвредниѣ, на кое се безъ погрѣшке ослонити можемо, ако оно производи одъ изображенника неодроженогъ и ако гласи проти миломе собственоме народу, а на ползу туђинца немилога. И управо зато мы у овомъ нашемъ одговору и само нѣмачке списателя за свѣдоке наши потврђиваня наводимъ, кои дакле важность у овомъ смотренію никако се у сумню привести неможе. Истина да су овакови Нѣмци редки, али опетъ достаточни, да намъ баръ у нечемъ на утѣху служе, и да намъ баръ то посвѣдочѣ, да нису башъ сви наши сусѣди тако неблагодарни и неправедни у своме явномъ миѣнію према нама; а еданъ единый мудрый и праведный мужъ и нѣгово похвално свидѣтельство више важи за насъ, него сто ветренясты и пристрастны вудителя! —

Тако, осимъ већъ горе наведены списателя, на пр. свѣдочи о нама Хердеръ, еданъ одъ најпревасходниѣ наученика у нѣмачкомъ народу, и безсмртный човѣколюбацъ (у своме дѣлу: *Ideen zur Philos. der Geschichte der Menschheit. Carlscrufe. часть IV. стр. 37.*): „да су Славени своимъ мирнымъ присутствіемъ и своіомъ прилѣжношћу свима земляма на ползу были;“ — а далъ на страни 39. горко оплакуе: „што су остатци Славена међу Нѣмцима сасвимъ

подобни оное, што су Шпаньолци са Перуанцима учинили“ и т. д. Или су заръ Американци такођеръ узнемиривали Шпаньолце, те су тако заслужили свою судбину саданю одъ нѣи? — Гебхарди (у *Gesch. d. W. ч. I. стр. 43*) потврђуе: „да су Славени были припознати као најбольи земљодѣлци, и да су зато у Нѣмачкой врло тражени были;“ а у II. части стр 300. вели: „нако су Лужичани, поредъ све свое оскудости и сиромаштва, јоштъ и данасъ у највећој мѣри добротинећи и то башъ према нѣмачкимъ просіајцима, премда Нѣмце у обште мрзе;“ на стр. пакъ 324.: „да су Славени чакъ на Рину (*Rhenus, der Rhein*) пустињ обдѣлавали“ и т. д. — Съ обоима овима сравнява се *Рфистер Gesch. der Teutsch. Hamb. 1829. ч. I. стр. 341 — 349.* и Окенъ у своме лѣтопису Исисъ год. 1823., 5 часть, стр. 1. — У Нѣмачкой у обште многа имена мѣста, рѣка и т. д., а и сама наименованія орудія и предмѣта у земљо- и рукодѣлю досадъ се налазе, коя су безъ сумњ одъ славенскогъ корена и одъ Славена примљена. —

Али јоштъ и много већма опредѣљнимъ свидѣтельствомъ можемо послужити онога, коме бы се ова досадана недовольна быти чинила: Лицовъ (*Gesch. von Mefflenburg. Berlin. 1827*) е на стр. 15. весма точно и добро означіо дѣйствованіе Славена и Нѣмаца на друге народе, гди вели: „Докъ су нѣмачки народи, у кривимъ и утаманюјућимъ бовима, робство, смръть и опустошеніе у земљ доносили, дотле су Славени мирномъ прилѣжносћу землю свою обдѣлавали;“ а на стр. 147 каже: „Морало е заиста велико быти искусство Славена у обдѣлаваню земљ, и морали су управо гвоздену прилѣжностъ употребити у своимъ пословима; еръ неможемо иначе, но съ удивљніемъ читати, шта су Славени све у земљодѣлю произвели, на пр. изсушиваніемъ бара и калюга и т. д.

Умѣреность Славена у елу и пићу освѣдошава већъ Лео Мудрый (*Leo Sapines Tacticor. Lib. in Kollar. Amoenit. стр. 69*) и X. I. Рореръ (*Versuch üb. d. slavisch. Bewohner der österr. Monarchie. Wien 1804. Ч. I. стр. 106*),

кадъ каже: „Ако кои народъ у Угорској заслужуе да се прилѣжнимъ назове, то су заиста Словаци, кои и самымъ Нѣмцима поля нѣвова обдѣлаваю;“ а на стр. 113. 114.: „Необоримо свидѣтельство, да мы Нѣмци никакавъ узрокъ немамо крвлю нашомъ се поносити, а славенску ленѣомъ називати, есу Краинци.“ Вѣрно се са нѣме слаже Линхартъ (*Gesch. v. Krain. Ч. II. стр. 330*), потврђивајући: „да су Славени и у горној Аустрији као и у осталој Нѣмачкой южној, пустињ обдѣлавали;“ а на стр. 233. најпосле вели: „Славени су познавали собственость, и нису требовали ни градове ни казни ни зако- не строге; и зато врло су се чудили Христіанима, да ови за ту цѣль требаю вешала, колце, мачеве, ватру и друге подобне муке (т. е. да овимъ средствама свое одъ краће одбране; види животъ св. Отона, кнѣ. II. стр. 40).“ У рѣчи стоѣћій Менцель овако се е на стр. 198. свое исторіе Нѣмаца изясніо: „Хенрихъ Птичаръ, овај нашъ великій ћесаръ, управо онда, кадъ се е за народъ свой тако изредно трудіо, чиніо е свирѣпу неправду другомъ народу (т. е. Славенима). — Овоме ћесару чинило се е, да бы Славени, на истоку обитавајући, башъ способни за то были, да на нѣма свое ново военно изобрѣтеніе изкуси, пре него што бы га противъ Мађара, у оно доба свима страшнима, у рату употребіо. Было е истина и до ово доба кадкадъ међу Нѣмцима и Славенима коекаквы немира и трвеня, али текъ одъ ћесара Хенриха починѣ се онај великій планъ за освоеніе славенски земаля, кои е име роба, Склаве, са именовъ Славена, Слава, за увѣкъ нераздѣлимо саюзіо, и слободнимъ, храбримъ, и добросрдачнимъ овимъ народима неизмѣрну жалость, пропасть слободе и езика нанео, и кои е страшный грѣхъ на рамена наша натоваріо, за кои ће, може быти, неизпытасма судба јоштъ едаипуть на народу нашемъ освету тражити.“ — Ово су рѣчи Волѣганга Менцла, историка нѣмачкога, познатогъ збогъ свое велике и за историка претеране любави къ Нѣмштину

(*Deutschthum*), разглашеногъ збогъ свое мрж-
 нь прочи народа, кои се в заиста много са
 своимъ пристрастіемъ борити морао, докъ в
 свидѣтельство тако важно противъ народа
 свога, кое су му исторія и здравый разумъ
 силомъ извадили, у свою исторію Нѣмаца на-
 писао, и цѣломъ роду човеческомъ на вѣки
 предао. А то в быо оная истый Хенрикъ
 Птичарь, о коемъ се овде говори, кога су,
 кодь града Бихина одъ Маѣара разбѣсногъ, кадъ
 в предъ гонѣнимъ га напріятелѣмъ едва у градъ
 побѣгао, едино жители овога, Венди или
 Славени, одъ пропасти и смрти хроброщу и
 вѣрносщу своіомъ спасли и сачували, (види *Geb-
 hardi Gesch. d. Wenden. 2. част. 301. и Dit-
 marus кнѣ. I. стр. 9.*) — Истый Менцель ова-
 ко пише далѣ: „Подъ видомъ и изгово-
 ромъ да Славене на Христіанскій вѣрозаконъ
 обратѣ, доиста, али съ тимъ намѣре-
 нѣмъ дѣйствителнымъ, да ій оплѣнеи
 похараю, почели су Нѣмци столѣтне у-
 ништующе боеве проти гранама народа, кои в
 имао бѣдъ благородну, кои в веѣ онда
 одъ части изображеніи быо одъ Нѣмаца
 тадашњи, и чія єдина погрѣшка и несреѣна
 быма в неслога, несугласіє и разкома-
 даность собствена.“ — Съ тако истымъ са-
 жалливанѣмъ говори о томе Фридрикъ одъ
 Керца — опетъ Нѣмаць —, и описує без-
 мѣрну свирѣпость, кою су Нѣмци, особи-
 то у време Конрада II., надъ надвладанимъ
 Славенима чинили, вадећи іймъ очи, пребіаюћи
 іймъ зглавке на рукама и ногама, и све редомъ
 ій давећи; — овако пакъ приповѣда: „Веѣ у
 9. столѣћу было в поступанѣ Нѣмаца са Сла-
 венима непрекидномъ ланцу страшнаго насилія,
 окрутности, и у небо вапеѣе неправде подоб-
 но. . . . Славени, правый тай пранародъ, (*Ue-
 volk, народъ изворный, прастарый, стародревный*)
 стояли су за дуго време на много вишемъ
 степену изображености, неголи Нѣмци.
 Кадъ су се ови текъ ловомъ и рибарствомъ
 іощѣ забавляли, и одъ тога живили, были су
 Славени веѣ врло способни и найприлѣж-
 ниіи земльо- и рукодѣлци и т. д. Но кадъ су
 се Нѣмци покристили, постали су горди, и по-

носили су се надъ Славенима, кои су іощѣ
 погани (язичници) были, као да садъ они све,
 што хоѣе, съ овима чинити могу и смеду. То
 в у общте не врло радостно появльнїє, да и
 сами учени у овой струци (т. в. у исторіи)
 тако мало уважаваю и цѣне пранародъ овай,
 кои в тако врло многоброянѣ и любопыт-
 ливѣ.“ (*Gesch. d. Religi. Jesu Christi v. Gr. v.
 Stollberg, fortg. v. J. v. Kerz, стр. 279.*) Исто та-
 ко свѣдочи и Бекеръ (*Gesch. v. Mecklenburg.
 Berlin. ч. I. стр. 23*), како су Нѣмци непра-
 ведно и себично плаѣали и враѣали Славени-
 ма нѣново гостолоблѣ и предусретанѣ, охоломъ
 гордосщу своіомъ и неправеднымъ презира-
 нѣмъ. Више оваки примѣра преварльнивогъ
 поступаня и обмане, какове су Нѣмци упо-
 треблявали за дуго времена, да добросрдач-
 ность и пожалѣня достойну лаковѣрность Сла-
 вена преваре, може се читати у Сам. Тимона
Imago antiq. Hung. кнѣ. II. гл. 9. стр. 240; —
 у К. Chr. Lützw. *Geschichte von Mecklenburg*
*1827. ч. I. стр. 17; Eginhardi vita Carol. Mag-
 ni, гл. 12. стр. 51. 168. 169. 171; Helmold. кнѣ.
 I. гл. 62, 87, кнѣ. II. гл. 5; Wippo in Pistor.
 Script. vol. 3. ad annum 1639; Vita S. Ottonis,
 in Ludev. Script. гл. 13. стр. 478; Gebhardi Gesch.
 d. Wend. ч. II. стр. 321. и т. д. — Ово су сви
 Нѣмци, и сви намъ даю ясна доказателства,
 како су се лукавима замкама и безпримѣрномъ
 невѣрносщу владоци мѣмачки намеѣали Славе-
 нима и мѣшали у послове унутрашнѣ нѣновы
 земаля, како су преварльвивымъ начиномъ по-
 стали Ободрити (Бодриѣи) и друге сѣверо-сла-
 венске граве Карлу Вел., и поздніимъ нѣговымъ
 наслѣдницима у Нѣмачкой, платежни и подчи-
 нѣни. Какова в угнѣтаваня чинію Ото Брани-
 борскій са своимъ роѣацима у Ческой, одъ год.
 1279. до 1283. нѣму повѣреной; како в онъ
 договоре нарушавао, колике в поруге у об-
 щте починію, онъ, кои в быо издаини лупекъ,
 кадъ в требало да буде нѣновъ бранитель и
 праведный намѣстникъ; каковый тежкій грѣхъ в
 сатворио и противъ кралѣвиѣа Вацслава II.,
 кога в као нѣговъ таторъ отечески требао да
 чува и на добро наставля и възпитава, то зна
 свакій Чехъ, а и може се свакій о томе поу-*

читати обширно у Пелцеловой исторіи (1. част. стр. 145 — 149). Толике и тако славне му-жеве и списатељ хоће дакле Г. Хефтеръ да надвлада и надвиче? То му заиста неће за рукомъ изићи; ерѣ овакова, не само на празномъ умствованю, него на праве истине догађае основана, свидѣтельства нити Г. Профессоръ нити ико другій опровергнути и превратити може! А ко бы то учинити суетно се трудю и кушао, као Г. Хефтеръ, извиняваюћи безосновно свое предке, а на наше непристойну лягу бацаюћи, томе одговарамо съ рѣчма, кое е грофъ Майлатъ недавно некомъ Мађаро-ману пренапетомъ одговорю: „да су то рѣчи тако неотесане, кое или зломысленость или незнанъ показую, или обадвоє; а и едно и друго човека, а особито историка у найвећој мѣри недостойно е, кадъ бы тако што потврђивао, у чему бы му ма кои ђачићъ лажъ показати и освѣдожити могао.“ Могли бы мы овде заиста са св. писмомъ рећи, да хоће трунъ изъ ока ближнѣга свога да изваде, а сами у свомъ греду невиде! — Ко пакъ свою личность никако обуздати и свое предразсуде никако надвладати неможе, то нека се овакогъ посла окани! Чини се, да Г. Хефтеръ ние про-мыслио и уважио важне рѣчи славнога нашега Шафарика (у Slow. Starozitnosti), нити памети достойно изреченіе дубокоумнога свога зем-ляка Шлецера, кои се тужи (у Нестору III. стр. 164.): „да повѣсти о овимъ догађајма, што се т. е. Славена тиче, нимало неоскудѣ-ваю, него све су врло заплетене, а што е јошть најгоре — све су у найвећемъ сте-пену пристрастне. Ту Нѣмци противъ Славена стое исто тако као Римляни противъ Картагиняна: само они, срећни побѣдители (Нѣмци), разглашаваю, диче се и претерую, шта више башъ изъ родолюбља говоре што ние истина и што замеће истини трагъ; а друга опетъ страна (т. е. наша славенска) не-може да се саслуша!“ —

(Конацъ слѣдую.)

По извѣстію Началничества Окружія По-жаревачкогъ, селяци Костоловачки, копаюћи овога лета у истомъ селу Костоловцу у не-коме подруму цигль одъ разне величине, най-ђу у дувару тога подрума на еданъ узиданый бѣлый камень, кои е одъ едногъ хвата големъ быо и четверуголанъ. Овай камень и садъ се тамо находи, и на нѣму види се слѣдуюћій написъ:

||+OERH, VNIA СЕРЕТАМТЕ ANO,VID RDE,,

Одъ испытателя старина наши кои ће ова сло-ва разабрати и смысао нѣновъ изразити? Съ нестрпљивошћу очекуємо одзивъ.

ОДЪ СВАЧЕГА ПО НѢШТО.

Простакъ некій видећи едногъ човека да на наочаре чита, зажели и самъ читати. Оти-де у дућанъ, и многе наочаре мећаше на носъ, да бы могао читати. Найпосле запыта га тр-говацъ: зна ли онъ читати? „Да знамъ чита-ти, небы куповао наочаре,“ одговори про-стакъ.

Некій докторъ да се разгласити, да онъ за ѣтину цѣну зна одъ стары жена правити младе. Таки сутра данъ дођу му до 50 ста-ры жена. Онъ їймъ рекне, да свака напише на цедульи име свое и кодъ нѣга остави. Кадъ су му жене исте сутраданъ дошле, ка-же їймъ, да е цедуль изгубю, него некъ на-пишу јошть еданпутъ, ербо е нужно да види, коя е најстарія, па да ту цедулю изгоре, и тако їй лечи. Оне сутраданъ донесу цедуль, но напишу 10 — 20 година манъ. Докторъ изъ цепа извади прве цедуль, и покаже їймъ, да су се последнѣ ноћи помладиле, ерѣ коя е у првой цедульи имала написаны 90. годи-на, у другой е имала само 70, а коя е у пр-вой имала 70, у другой е 60. и т. д.

Владика, а и свакій свештеникъ у Ир-ской има право, да дѣвойку, коя читати нез-на, невѣнча. Любовь дакле тамо учи А: Б!